

Goede systeemkeuzes doen ertoe

In de Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023 bereikt Nederland opnieuw de koppositie. Nederland is net als Max Verstappen niet van het podium af te krijgen.

De vijftiende editie van de Mercer CFA Institute Global Pension Index laat zien dat aan de top blijven vraagt om aanpassingsvermogen. In 2023 zijn de pensioensystemen van Botswana, Kroatië en Kazachstan toegevoegd aan de index, waarmee het aantal landen op 47 is gekomen en de index bijna twee derde van de wereldbevolking meeneemt.

Nederland krijgt, samen met IJsland, Denemarken en Israël, de hoogste A-beoordeling: 'Een eersteklas en robuust pensioenstelsel dat goede uitkeringen oplevert, houdbaar is en een hoog niveau van integriteit heeft, aldus de opstellers. De index beoordeelt een pensioensysteem op drie criteria: (1) Levert het een goed pensioen? (2) Blijft dat zo in de toekomst? (3) Is het goed georganiseerd qua besturing, communicatie en kosten? Nederland scoort op alle terreinen goed, maar wint op organisatie en integriteit van IJsland en Denemarken.

Nederland krijgt echter ook advies: Nederlandse huishoudens hebben relatief hoge schulden. Met de stijgende levensverwachting is het nodig dat oudere werknemers langer aan de slag blijven. Ook moet er meer aandacht zijn voor de pensioenopbouw van ouders die thuis voor de kinderen zorgen en daardoor minder pensioen opbouwen. Niet voor niets was al eerder in OECD-onderzoek gewezen op de lagere pensioenen van vrouwen in Nederland. Introductie van een zogenaamd carer's pension credit, pensioenopbouw bij zorg voor kinderen, wordt aanbevolen.

Op het podium blijven, is een uitdaging. De index geeft beleidsmakers wereldwijd inzicht hoe ze hun pensioensysteem kunnen verbeteren, door een goede mix van staats-

pensioen en kapitaalgedekt pensioen via de werkgever, door het faciliteren van doorwerken bij stijgende levensverwachting, door degelijke en betrouwbare uitvoering van pensioenregelingen en door het bieden van een doorlopend pensioen en niet alleen een kapitaal op pensioendatum. Het systeem moet goed georganiseerd zijn, zodat mensen van hun oude dag kunnen genieten.

In een recente paper¹ van de wetenschappers Nick Chater en George Loewenstein constateren zij dat de oplossing voor maatschappelijke vraagstukken ten onrechte bij het individu wordt gelegd, zonder het systeem waarin het individu zich bevindt, te wijzigen. De resultaten van dergelijke interventies gericht op het individu zijn teleurstellend bescheiden. Het is belangrijk het systeem goed in te richten. De auteurs bevestigen het belang van aandacht voor het s-frame (systeem) in plaats van het i-frame (individu). Zij gaan hierbij onder andere in op maatschappelijke vraagstukken rond klimaatverandering, vervuiling door plastic, overgewicht en pensioenopbouw. In Nederland kunnen we hiervan leren, bijvoorbeeld bij pensioen voor zzp'ers en het goed inrichten van defaults bij keuzevraagstukken. Kern is dat in de uitwerking van het pensioensysteem de opbouw van een inkomen voor de oude dag tot stand komt voor alle inwoners. De scores in de Mercer CFA Institute Global Pension Index reflecteren deze logica. Landen kunnen van andere landen leren welke systemen succesvol zijn in een betrouwbare en houdbare inrichting van de ouderdagvoorziening.

Al sinds de start van de index in 2009 staat Nederland op het podium van de index. Daar blijven is topsport. Cruciaal daarvoor zijn aandacht voor het systeem en de rol van het individu daarin. In het nieuwe pensioenstelsel is dat een belangrijk element. Op naar de volgende 15 jaar! ■

Door **Alwin Oerlemans**, PhD, CFA, FRM, Head of Product Management bij APG Asset Management en Voorzitter van de Advocacy Committee van CFA Society Netherlands

¹ Nick Chater, George Loewenstein, The i-frame and the s-frame: How focusing on individual-level solutions has led behavioral public policy astray, Behavioral and Brain Sciences (in press).